

12 ЖЫЛДЫҚ БІЛІМ БЕРУ ҮЛГІСІНЕ КӨШУ - ЗАМАН ТАЛАБЫ ЖӘНЕ ЕЛ БОЛАШАҒЫ

*Тастанбеков Ө.Ә.,
Б.Алтынсарин ат. Арқалық мемлекеттік педагогикалық
институты, информатика мамандығының
2-курс студенті.
Ғылыми жетекшісі: Абдибекова Л.М.,
информатика кафедрасының аға оқытушысы, магистр*

Зерттеу тақырыбының өзектілігі:

Ертеңгі күннің бүгінгі күннен асып түсуіне ықпал етіп, адамзат қоғамын алға қарай жетелеуші күдіретті күш тек білімге ғана тіреледі. Білім беруге заман талабы тұрғысынан жеке тұлғаны дамытудағы қоғамның рухани және адамгершілік құндылықтарын қалыптастыруда білім беру саласы – баса назар аударарлық мәселе.

Қоғамның дамып өркендеуіне байланысты қазіргі таңда білім саласында ең өзекті мәселенің бірі әлемдік білім кеңістігіне жол ашатын 12 жылдық білім беру жүйесіне көшу болып отыр. Білім берудің бұл моделі 80% астам елдерінде қолданылады, себебі білім беру қызметіне жаңаша қарау, жеткен табыстарға сын көзбен саралай отырып бағалау, оқу үрдісін ұйымдастыруда тиімді әдіс-тәсілдерін, нысандарын іздестіру талап етілуде. Қазіргі заманның өзекті мәселелерінің бірі – өзгермелі әлеуметтік және экономикалық жағдайда өмір сүруге ғана емес, айналасындағы шынайы өмірге белсенді қатынасын байқатып, оны жақсартуға ықпал ете алатын, бәсекеге қабілетті жеке тұлғаны қалыптастыру болып табылады. Осы мақсат аясында бүгінде мектеп әрбір балаға жеке адам ретінде қарап, құзыретті, ой-өрісі кең, еркін әрекет жасайтын қабілеті бар, батыл пікір айта алатын, креативті, белсенді, жауапкершілігі жоғары, сауатты, танымдық әрекетке қызығушылығы басым тұлға ретінде тәрбиелеуге, ал педагог баланың бойынан өзіне тән нәрселерді тауып, оның құзыреттілігінің дамытылуына көмек беруге бет бұрды.

XXI ғасырда еліміздің болашағын алға қарай жетелеуші ұрпаққа білім беруді қамтамасыз ететін жалпы және орта білім беру саласына түбегейлі өзгеріс, яғни 12 жылдық жалпы және орта білім беру жүйесін енгізу – баса назар аударарлық мәселе. Осы мектептің негізінде білім беру мерзімін 12 жылға ұзартуды психологиялық және физиологиялық тұрғыда болады. Біздің қоғамымыздың саяси және әлеуметтік-экономикалық құрылымындағы қайта құрулар алдыңғы қатарға халыққа білім беру жүйесіне қойылатын жаңа талаптарды тудырды.

XXI ғасыр мектебінің маңызды мақсаты балаларды оқытудың барысында олардың түрлі салада жеткілікті түрде күрделі білімдерді, икемдер мен дағдыларды игеруді талап ететін олардың одан кейінгі оқуына толыққанды негіз бола алатын психикалық дамудың ерекшеліктерін анықтау болып табылады.

Сондықтан, көздеген мақсатымызға жету үшін 12 жылдық білім беру жүйесін енгізген болатын. Ал 12 жылдық білім беру жүйесі бойынша бастауыш сыныпқа оқушыларды қабылдау мәселесі теория әрі тәжірибе жүзінде талдау мен енгізу мәселесі көптеген уақытты талап етеді.

Баланың жеке басын жан - жақты дамыту мен мектепке даярлау ісі бүгінгі таңда білім беру саласындағы аса маңызды. Жалпы білім беретін мектептерде 1-сыныпқа қабылданған оқушылардың оқу жүйесінде айтарлықтай қиыншылықтарға кезігеді. Алғаш баланы мектепке берерде оның биологиялық жасы мен мектепке психологиялық даярлығының көрсеткішін өлшеп шығару - бүгінгі күн талабы. Бастуыш сынып оқушының жаңа ортаға түсуіне байланысты көңіл - күйінің сипаты, сынып сабақтық жүйеге қаншалықты төзімді оның еріктік қасиеттері, жазбаша білімдерді игерудегі таным процестерінің даму деңгейлері

тексеріле бермейді. Сондықтан баланың мектептегі оқу жүйесіне педагогикалық - психологиялық тұрғыдан әлі де толық қарастырылып, талдануы тиіс.

Мектепке жаңадан келген бала даралық сапаларымен таныла отырып, бір ортаға бейімделу кезеңін бастап кешіреді. Бұл жолдағы қиындықтар, яғни баланың құрдастарымен, сабаққа көзқарасы, өзіндік сана сезімі, тіл табысуы, сөйлеу ерекшелігі, түсіну, ұғыну деңгейлері – осының бәрі бала психикасына едәуір әсер етеді. Мұғалімге оқушының жай-күйін бақылап, жаңа ортаға баулу үшін оқушылардың психикалық ерекшеліктері туралы алғашқы деректер өте қажет. Бұл деректер баланың мектептегі оқуға психологиялық тұрғыдан даярлығын анықтау барысында алынады. Ал психологиялық даярлықты анықтау ісін арнайы маман- психодиагност немесе психолог жүргізуі керек. Сондықтан бастауыш сынып оқушыларының тұлғалық психикалық даярлық диагностикасын анықтап алудың жалпы теориялық және практикалық жүзіндегі тиімділігін ғылыми тұрғыда негіздеу қажет.

Халыққа білім беру мекемелерінде жұмыс істейтін тәжірибелі психологтар балалардың мектепке оқуға психологиялық дайындығын анықтау мәселесімен жиі кездеседі. Сонымен бірге, әр психолог өзінің шамасына, теориялық қалауларына және мүмкіндіктеріне қарай 12 жылдық білім беру жүйесі бойынша енгізілген мектепке бастауыш сынып оқушыларын қабылдауда психологиялық ерекшеліктеріне байланысты қабылдауда.

Тағы маңызды мәселенің бірі – Білім және Ғылым министірлігі бөлім-бөлімдерде білікті психологтар отыруы және олардың сауатты кеңесі керек. Егер психологтар тарапынан оқыту мәселелері дұрыс шешілетін болса, басқа жоғарыдағыдай мәселелер өзінен - өзі ретке келер еді.

Зерттеудің ғылыми жаңалығы мен теориялық мәні:

Қоғамымыздың әлеуметтік – экономикалық және саяси құрылымының түпкілікті жаңаруына байланысты бірінші міндет халықтық білім жүйесін жаңаша тұжырымдама жасап жаңаша талап қоюды қажет етеді. Мектептердегі нақты міндеттердің бірі білім беру кезеңінде балалардың психологиялық деңгейінің дамуын, олардың әрі қарай білім алу, күрделі білімді жеткілікті қабылдау, әр салада болсын біліктерін жетілдіру негізінде, еліміздегі үздіксіз білім беру саласының 12- жылдық білім беру жүйесіне өтуі ғылым, білім саласында үлкен жаңалық болып табылады. Халықтық білім беру ордасындағы психолог-мамандар күнделікті өмірде баланың мектептегі оқуға психологиялық дайындығын анықтап, 12- жылдық білім беру жүйесі енгізілген мектептерге қабылдаудағы психологиялық ерекшеліктерін анықтау мәселелерімен жиі жолығады. Осыған байланысты әр психолог өзінің жетік білім деңгейіне, біліктілігіне байланысты балалық мектепке дайындығын әртүрлі әдістемелік тәсілдерді пайдалана отырып анықтайды. Сондықтан да Қазақстандағы педагогикалық психология ғылымының осындай көкейкесті мәселелерін ескере отырып. Қазіргі таңда ұлт мектептеріне қабылдаудағы бастауыш сынып оқушыларының психологиялық ерекшеліктерін анықтап, сипаттап бермекпіз.

12 жылдық білім беру жүйесінің мақсаты:

12 жылдық білім беру үрдісіне көшу қажеттігін айқындап отыр. Еліміздегі жаңа білім беру реформасы 12 жылдық білім беруге көшу арқылы шығармашылықпен дамыған жеке тұлғаны қалыптастыруға бағытталған жаңа ұлттық үлгіні жасауды, «жалпыға арналған білімнен», «білім әркімге өмір бойы» үлгісіне көшуді және әлемдік білім беру кеңістігіне жедел енуді қамтамасыз етуді мақсат етеді. 12 жылдық білім беру технологияларының ерекшелік жағы ол жеке тұлғалық қасиеттерге бағдарланған оқыту, проблемалық бағытқа және шығармашылық сипатқа ие, оның басты бағдары-білім беру, жаңа дүниені ашу мен іздену арқылы білімді іс жүзінде қолдану; баланың жалпы және арнайы қабілеттерін дамыту, білім біліктерді игеру мүмкіндіктерімен оларды қолдану жолдарын көрсетеді.

12 жылдық білім берудің негізі адамның жеке тұлғалық қасиетін қалыптастыру болып табылады. Адам тұлға болып тумайды, ол өмір сүру барысында тәрбие арқылы қалыптасады. Тұлғалық туралы адам өзін-өзі танып, өз өмірін өзі жасай бастағанда сөз ету керек. Білімді, шығармашыл, бәсекелік қабілеті мол тұлға тәрбиелеу негізінде Қазақстан Республикасында 12 жылдық жалпы орта білім беру тұжырымдамасы жасалып отыр. 2020 жылға арналған орта

жалпы білім беру орындарының құрылымы мен мазмұнын құруда республикалық эксперимент шеңберінде тәжірибелік-эксперименталды жұмыс жүргізілуде. Егер 2020 жылға бұл экспериментке 52 мектеп қатысса, олардың саны 104 ке жетті, ал ауылдық жерлерде олардың 45-і, қалалық 59 мектепті құрайды. Қазірдің өзінде 12-жылдық білім модельдерін байқаудан өткізу жөніндегі эксперименталды ұйымдар туралы оң деректер бар.

Жобадан күтілетін нәтижелер:

- Ұстаздардың бір-бірімен тәжірибе алмаса отырып жұмыс істеуі қамтамасыз етіледі.
- Интернеттегі білім саласына қатысты материалдар көбейеді.
- Әрбір пән мұғалімдеріне арналған қолжетімді, кемелденген білім қоры құрылады.
- Жаңа ақпараттық технологиялар барлық білім беру мекемелерінде тең дәрежеде жалпыласады.

Қорытынды:

Сонымен қорытындылай келе 12 жылдық мектептің басты мақсаты – Қазақстандық білім жүйесін дүниежүзілік деңгейге жеткізу. Ұлтымыздың алдында бәсекеге қабілетті болу міндеті тұрған жаһандану заманында жас ұрпаққа қойылып отырған талап зор. Оқушы айтылған сөз, берген білімді ғана қабылдап қоймай, өзі шешім жасай алуы, алдында тұрған түрлі жағдаяттарды абыроймен орындай білуі тиіс. Ол кез келген салаға қатысты болуы мүмкін. Яғни, баланың көп тілді емін-еркін меңгеріп шығуы, айтылғанды тез қабылдап, көпшілік алдында да ойын жетік, еркін жеткізе алуы қажет. Міне сондықтан да аталған жобаның іске асуы, тәуелсіз еліміздің болашағы болып табылатын жас ұрпаққа сапалы білім беріп, жеке тұлға етіп қалыптастыруда берер мүмкіншілігі мол деп санаймын.

Пайдаланылған әдебиеттер:

1. Р. А. Бексұлтанова. 12 жылдық білім беруге көшу жағдайында // 12 жылдық білім. А., 2006, № 1, 25 – 26, 38, 78 б.
2. А. Б. Хайруллина. Оқушының интеллектуалдық икемділігі // 2 жылдық білім. А., 2006, № 3, 19 б.;
3. З. Ж. Әділбекова. 12 жылдық білімге көшу //12 жылдық білім. А., 2006, № 4, 14 б.
4. Ү.Б. Жексенбаева. 12 жылдық білім берудің құрылымдық – мазмұндық ерекшеліктері //12 жылдық білім. А., 2006, № 5, 3-6б.
5. К. Ж. Аганина. Құзыреттілік тұрғылар негізінде білім мазмұнын жетілдіру //12жылдық білім. А., 2006, № 5, 7 – 9 б.
6. Л. Н. Хабарова. Кілтті құзыреттіліктер. //12жылдық білім. А., 2006, № 7, 45 б.
7. Г. Ж. Наменова.12жылдық білім беру жүйесіне көшу //12жылдық білім. А., 2008, № 12, 40 – 52

ВОЗМОЖНОСТИ РОЛЕВЫХ ИГР В АКТИВИЗАЦИИ ПОЗНАВАТЕЛЬНОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ УЧАЩИХСЯ НА УРОКАХ АНГЛИЙСКОГО ЯЗЫКА

Тикунова К. О., студент

3 курс, специальность: Иностранный язык:

два иностранных языка, КГПИ

Научный руководитель: Иванова Е.Н.,

магистр педагогических наук,

ст. преподаватель кафедры педагогики, г.Костанай

В настоящее время в педагогической науке повышен интерес учителей к использованию игр в учебной деятельности учащихся средней школы. Отход от традиционных форм и методов обучения подразумевает активизацию познавательной деятельности учащихся на уроках в средней школе.